

ფრაზეოლოგიური ერთეულების კლასიფიკაცია

ფრაზეოლოგიური ერთეულებისათვის სემანტიკური და გრამატიკული ხასიათით არაერთგვაროვანია, რაც აძნელებს ფრაზეოლოგიის დაყოფას ტიპებად და სახეობებად და წარმოქმნის ფრაზეოლოგიური შეთანხმებების რამდენიმე კლასიფიკაციას.

XIX საუკუნეში და უფრო ადრეულ პერიოდშიც ფილოლოგების ყურადღებას იპყრობდა მეტყველების მყარი კონსტრუქციები. ისინი აფიქსირებდნენ მათ ლექსიკონებში და განმარტავდნენ მათ მნიშვნელობების, მაგრამ მხოლოდ XX საუკუნის დასაწყისში მოხდა ენის ფრაზეოლოგიური სიმდიდრის თეორიული გააზრება. პირველი ცდები ამ წამოწყებაში ფრანგ მეცნიერს შარლ ბალის ეკუთვნის, რომელმაც დაასაბუთა ფრაზეოლოგიზმების სპეციალური ანალიზის აუცილებლობა, შემოგვთავაზა მათი სპეციფიკის განმარტება და ფრანგული ფრაზეოლოგიის კლასიფიკაცია. შარლ ბალისათვის მყარ კონსტრუქციაში ძირითადია - მათი ლექსიკური ერთეულების სემანტიკური შერწყმის ხარისხი და სიტყვის სრულად გამოხატული გაგების ეკვივალენტურობა. ის მტკიცედ იყო დარწმუნებული იმაში, რომ ფრაზეოლოგიზმების არსს შიდასემანტიკური თავისებურებები შეადგენენ. ამ კრიტერიუმზე დაყრდნობით მან ფრანგული ენის მყარი შეთანხმებები დაყო 2 ნაწილად: **ფრაზეოლოგიური სერიები (seris phraseologiques)** და **ფრაზეოლოგიური ერთიანობა (unités phraseologiques)**.

შ. ბალის ფრაზეოლოგიურმა გამოკვლევებმა დასავლეთ ევროპულ ენათმეცნიერებაში ვერ ჰპოვა განვითარება. ამ სფეროში მოღვაწეობა საბჭოთა ლინგვისტებმა განაგრძეს, რომლებმაც 50-70-იან წლებში მსოფლიო ხალხების სხვადასხვა ენებში ფართოდ და ღრმად შეისწავლეს მყარი სიტყვაშეთანხმებები. რუსული ფრაზეოლოგიზმების შესწავლაში დიდი ღვაწლი მიუძღვის აკადემიკოს ვინაგრადოვს, რომელიც თავის სწავლებაში გამომდინარეობდა იქიდან, რომ ფრაზეოლოგიზმები - ეს მეტყველებაში კვლავწარმოებული სიტყვის მყარი შეთანხმებებია. ამასთან, მისი სიმყარე წარმოიქმნება ფრაზეოლოგიური კონსტრუქციების შემადგენელი ლექსიკური ერთეულების სემანტიკურად ახლებური გააზრების შედეგად. თავის კლასიფიკაციაში ის გამოყოფს მყარი შეთანხმებების სამ ძირითად ჯგუფს: ფრაზეოლოგიური შეთანხმებები, ფრაზეოლოგიური მთლიანობა და ფრაზეოლოგიური შერწყმა.

ვინაგრადოვის მიერ შემოთავაზებულმა კლასიფიკაციამ, გარდა დადებითი შეფასებისა, მიიღო ბევრი კრიტიკული შენიშვნაც. მის მიერ წამოყენებული ფრაზეოლოგიზმების დაყოფის

კრიტერიუმები არ არის ამომწურავი და უნივერსალური, ხოლო შეთანხმებების ზოგიერთი ტიპების განსაზღვრებასთან მიდგომა სუბიექტურია და არასაკმარისად მოტივირებული. ვინაგრადოვის კლასიფიკაცია ატარებს ზოგად ხასიათს და აგებულია მხოლოდ ფრაზეოლოგიზმის კომპონენტების სემანტიკურ შერწყმის ხარისხის გათვალისწინებით. მის კლასიფიკაციაში არ არის გათვალისწინებული განსხვავებული ფრაზეოლოგიზმების გრამატიკულ-სემანტიკური თავისებურებები. თუმცა, ეს შენიშვნები არ ამცირებენ აკადემიკოს ვინაგრადოვის ფუნდამენტალურ წვლილს სამამული ფრაზეოლოგიის, როგორც დამოუკიდებელი სამეცნიერო დისციპლინის განვითარებაში. სწორედ მისი შრომების გამოქვეყნებას მოჰყვა მრავალი დისერტაცია, შრომა, პუბლიკაცია და წიგნი მიძღვნილი მსოფლიოს სხვადასხვა ენების ფრაზეოლოგიური სიმდიდრისადმი. ფრაზეოლოგიური ერთეულების თითქმის ყველა დაყოფას საფუძვლად დაედო ვინაგრადოვის კლასიფიკაცია.

ესპანური ფრაზეოლოგიის მეცნიერული შესწავლა დაკავშირებულია ცნობილი ლექსიკოგრაფის, ლიტ. კრიტიკოსის და დიპლომატის ხულიო კასარესის სახელთან. თავის წიგნში “თანამედროვე ლექსიკოგრაფიის შესავალი” ის სიტყვაშეთანხმებების ჰყოფს სამ ძირითად ტიპად:

- ტერმინით **Locución** (გამოთქმა) კასარესი აღნიშნავს “ორი ან მეტი სიტყვის მყარ შეთანხმებას, რომელიც ფუნქციონირებს როგორც განსაზღვრული მეტყველების ნაწილი, რომლის ერთიან აზრს არ წარმოადგენს შემადგენელი კომპონენტების ჩვეულებრივი მნიშვნელობების ჯამი”. კასარესის ეს განსაზღვრება შეესაბამება ვინაგრადოსის “ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს”.
- **Frases proverbiales** (პროვერბიალური შეთანხმებები ანუ ანდაზური ფრაზები)-ს უკავიათ ვრცელი ზონა “მერყევი ზღუდეებით”, რომელიც დევს გამოთქმებსა და ანდაზების სფეროს შორის. No se ganó Zamora en una hora, se armó la de San Quintín. კასარესი წერს, რომ se armó-ს მაგივრად რომ ყოფილიყო se ha armado, se armará ან se está armando la de San Quintín, მაშინ ეს უკვე იქნებოდა ზმნური გამოთქმა და არა ანდაზური ფრაზა. ჩვეულებრივი გამოთქმებისაგან განსხვავებით, frase proverbial ყოველთვის წარმოადგენს დამოუკიდებელ წინადადებას, რომელიც “ოდესღაც ითქვა ან დაიწერა და მოყვანილ ვითარებაში ენაში მისი გამოყენება წარმოადგენს თავისებურ ციტირებას ან შეხსენებას. ისინი გარკვეული ხარისხით მსგავსნი არიან იმათთან, რომლებმაც განაპირეობს

მოცემული შეთანხმებების არსებობა”. პროვერბიალური შეთანხმების გამომხატველობითი ძალა არა შემადგენელ სახეებშია, არამედ პარალელიზმში, რომელსაც განსაზღვრული სიტყვები ადგენენ წარსულიდან აწმყო დროში. კასარესის მიხედვით, ანდაზური შეთანხმება სათავეს იღებს წარსულის ერთ-ერთი რეალური ან მოგონილი ამბიდან. ისტორიულად frases proverbiales ამოღებულია რაღაც ტექსტიდან, რომელიც დაკავშირებულია წარსულში მომხდარ მოვლენასთან, ამბავთან, ლეგენდასთან ან რომელიმე პიროვნების მიერ ჩადენილ დიად საქმეებთან და სხვ.

- პროვერბიალური შეთანხმებებისაგან განსხვავებით, refrán (ანდაზა) არის სრული და დამოუკიდებელი გამონათქვამი, რომელიც პირდაპირი ან გადატანითი მნიშვნელობისაა და ჩვეულებრივ დამრიგებლური და ალეგორიული ფორმით გამოხატავს აზრს, გამოცდილების შედეგს და დარიგებას მსჯელობის სახით, რომელშიც შეთანხმებულია არანაკლენ ორი ცნება (გაგება).

ასეთია ზოგადად ხულიო კასარესის მიერ შემოთავაზებული ესპანური ენის მყარი სიტყვაშეთანხმებების დაყოფის ძირითადი სახეები. ავტორი დაწვრილებით აანალიზებს თითოეულ ტიპს, მაგრამ აღნიშნულ სახელმძღვანელოში, ბუნებრივია, ჩვენი ინტერესის საგანს წარმოადგენს locuciones ანუ ფრაზეოლოგიური ერთეულები. კასარესი მათ ყოფს კლასებად, სახეობებად და ქვესახეობებად. დაყოფისას ის ეყრდნობა ფრაზეოლოგიების ფუნქციონალურ გრამატიკულ ნიშან-თვისებებს, ამიტომ ერთი და იგივე სახეობაში გაერთიანებულია ერთი გრამატიკული ფუნქციის მქონე, შიდასემანტიკური ხასიათის მრავალფეროვანი ფრაზეოლოგიური ერთეულები. ის გამოდის გამოთქმების მხოლოდ “გარეგნული ფორმიდან”, გამომდინარე იმ როლიდან, რომელსაც ისინი ასრულებენ წინადადებაში და პირველ რიგში ითვალისწინებენ ფრაზეოლოგიზმების მეტყველების რომელიმე ნაწილთან ეკვივალენტურობას. ამაზე მეტყველებს თვით სახეობების სახელებიც: ნომინატური (სახელობითი), ზმნური, ადექტიური, ნაცვალსახელიანი და ა. შ.

სრულიად აშკარაა, რომ ფრაზეოლოგიური ერთეულების კლასიფიკაციას შეიძლება საფუძვლად დაედოს სხვა ნიშან-თვისებები: შიდასემანტიკური, შიდაგრამატიკული (სტრუქტურული), ფუნქციონალური, სტილისტური, ეტიმოლოგიური და სხვ. აღნიშნულ სახელმძღვანელოში განვიხილავთ მხოლოდ ორ კლასიფიკაციას.

I. სემანტიკური კლასიფიკაცია - მას საფუძვლად უდევს ვ. ვ. ვინაგრადოვის კლასიფიკაციური სქემა და ეყრდნობა ფრაზეოლოგიური ერთეულის კომპონენტების სემანტიკური შერწყმისა და მისი მნიშვნელობის მოტივაციის ხარისხებს.

1. ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური შეთანხმებები (grupos analítico fraseológicos) – ადვილი შესამჩნევია არსებითი განსხვავება შემდეგი ორი ტიპის ფრაზეოლოგიებს შორის. მაგალითად, ერთის მხრივ: traer del cabestro (ძალით თრევა, ქამანდით), perder la cabeza (თავდაჭერილობის, თავშეკავების დაკარგვა), pelar la pava (თავაზიანად მოქცევა, ლოლიაობა), mosca muerta (ჩუმჩუმელა, თვალთმაქცი, ფარისეველი), media naranja (მორე ნახევარი), de medio pelo (საშუალობა, უფერული) და მეორეს მხრივ: dar miedo (დაშინება, შიშის მოგვრა), hacer burla (გამასხარევება, გაქილიკება, დაცინვა), tener razón (მართალი, უდანაშაულო), poner en duda (ეჭვის ქვეშ დაყენება), desencadenar la guerra (ომის გაჩარება), dar de bofetadas (სილის გაწნა), talento (უზარმაზარი (პირდ. თარგმნა: “მხეცური”) ტალანტი), situación delicada (უხერხული, დელიკატური სიტუაცია), hambre canina (მგლის მადა, პირდაპირი თარგმანი: ძაღლური შიმშილი) და სხვ.

პირველი ტიპის კონსტრუქციები სრულად ახლებურად არის გააზრებული. მათი შემადგენელი სიტყვები კარგავენ თავის დამოუკიდებლობას, “იხსნებიან” (განზავდებიან) მთლიან მნიშვნელობაში და კვლავ იწარმებიან, როგორც მყარი ენობრივი ერთეულის ნაწილი. სხვაგვარადაა საქმე მეორე ტიპის გამოთქმებში. მათზე არ შეიძლება ითქვას, რომ ისინი წარმოქმნილია თავისუფალი სიტყვაშეთანხმების სრული ახლებური გააზრებით, მათში მხოლოდ dar, hacer, tener, poner, desencadenar, bestial, delicado da canino-ს ძირითადი მნიშვნელობები იცვლიან სახეს, ხოლო სიტყვები – miedo, burla, razón, duda, guerra, bofetadas, talento, situación და hambre გამოყენებულია თავისი ჩვეულებრივი ძირითადი მნიშვნელობით. მსგავსი სიტყვაშეთანხმებების წარმოქმნისას ახლად გააზრება მხოლოდ მისი ერთი კომპონენტი, რომელსა თავისი კოკრეტული ნიშან-თვისებები გადააქვს აბსტრაქტულ საგნებზე. ამ გადატანის საფუძველზე ერთიანობაში (მთლიანობაში) მოდის კონსტრუქციის ლექსიკური ერთეულები. ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური შეთანხმებების მთლიანობა და მნიშვნელობა წარმოიქმნება და ყალიბდება ნიშან-თვისებებისა და მოვლენების კავშირით, რომელიც ადრე შეუთავსებლად იყო მიჩნეული. ამიტომ სიტყვები, რომლებიც ასახელებენ მოვლენებს, გამოიყენება თავისუფალ მნიშვნელობებში, ხოლო სიტყვები, რომლებიც აღნიშავენ მოქმედების

ან ხარისხის ნიშან-თვისებას, იხრებიან თავისი ჩვეულებრივი მნიშვნელობიდან და შეთანხმებამ დაიწყო კვლავ წარმოება მყარ ფორმაში. თუმცა, ასეთ გამოთქვებში, მიუხედავად მათი მთლიანობისა, მხოლოდ ერთი სიტყვა რჩება არათავისუფალი, დამოკიდებული სიტყვებზე, რომლებიც მასთან ერთად წარმოქმნიან ფრაზეოლოგიზმებს. ამ მნიშვნელობას უწოდებენ ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებულს. იგი ვლინდება მხოლოდ განსაზღვრულ სიტყვებში და გამოხატავენ სინამდვილეს მხოლოდ მათ შემადგენლობაში. მაგალითად, ზმნა *desencadenar* ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებულ მნიშვნელობა “დაწყებას” ახორციელებს პრაქტიკულად მხოლოდ ერთ ფრაზეოლოგიზმში: *desencadenar la guerra*, რაც ნიშნავს ომის გაჩაღებას, ხოლო მეორე მნიშვნელობას “რაიმე გრძნობის გამოწვევა” – რამდენიმე შეთანხმებაში: *desencadenar ira, pasiones, odio* და ზოგიერთ სხვებში.

ზედსართავი სახელი *canino* “ძალიან დიდი, მნიშვნელოვანი” გამოიყენება მხოლოდ შემდეგ ფრაზეოლოგიურ კონსტრუქციაში: *hambre canina*, ხოლო ზედსართავი სახელი “თხოულობს დიდი წინდახედულობას, ტაქტს” მნიშვნელობით ფიქსირებულია რამდენიმე ისეთ ფრაზეოლოგიურ შეთანხმებაში, როგორცაა: *asunto delicado, cuestión delicada* და *situación delicada*. ზმნა *poner* კონსტრუქციაში *poner + en +* არსებითი სახელი ახორციელებს რამდენიმე ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებულ მნიშვნელობას. მაგალითისათვის მოვიყვანთ მხოლოდ ორ მათგანს:

ა) ჩააყენო ვინმე რაიმე მდგომარეობაში, ჩვეულებრივ უარყოფითში: *poner en peligro, aprieto, tortura, apuro, ridículo* და ა. შ.

ბ) მოიყვანო ვინმე (რამე) მოქმედების მდგომარეობაში: *poner en movimiento, marcha, actividad, fuga, juego, funciones, obra* და ა. შ.

როგორც ვხედავთ, სიტყვების ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებული მნიშვნელობა მქლავნდება რამდენიმე ფრაზეოლოგიზმში. რამდენიმე ასეთი კონსტრუქცია ჯგუფდება ერთი მნიშვნელობის გარშემო და წარმოქმნის ფრაზეოლოგიურ სერიას. მაგალითად, ზმნა *dar* მნიშვნელობით “მიაყენო დარტყმა ვინმეს, რამეს” მოდელში *dar + de +* დარტყმის დასახელება (იშვითად დარტყმის იარაღი) წარმოქმნის საკმაოდ ფართო ფრაზეოლოგიურ სერიას: *dar de golpes/bofetadas* და ა. შ.

ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებული მნიშვნელობის სპეციფიკა იმაში მდგომარეობს, რომ მას გააჩნია უნარი განსაზღვრული სიტყვების თავისუფალ სიტყვაშეთანხმებებთან ერთად წარმოქმნას ერთიანი (მთლიანი) ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური ერთეული. მაგალითად, ამ ტიპის ზმნურ ფრაზეოლოგიზმებში ზმნა თითქოს “ფანტავს” თავის კონკრეტულ-საგნობრივ შინაარსს და მთელ შეთანხმებას აძლევს ზმნის ნიშან-თვისებებს, ხდის “ზმნურად”, ამასთან ინარჩუნებს თავის გრამატიკულ ფორმას, ხოლო არსებითი სახელი “ადაბლებს, ამცირებს” თავის გრამატიკულ ნიშან-თვისებებს და ინარჩუნებს თავის სემანტიკას, რომელიც ახლა უკვე ხდება მთელი ფრაზეოლოგიზმის ძირითადი შინაარსი. ასეთი “გავლენის სფეროების” განაწილება გამოიხატება ფრაზეოლოგიზმების და ზმნების სინონიმიაში: dar susto - asustar და ა. შ.

ამგვარად, ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური სიტყვაშეთანხმებები - ეს არის მეტყველების მყარი კონსტრუქციები, რომლებშიც წარმოებს ფრაზეოლოგიურად დაკავშირებული მნიშვნელობების რეალიზაცია. ამგვარია ამ ლექსიკური ერთეულების მეტად ზოგადი განსაზღვრება.

ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური შეთანხმებები წარმოადგენენ მეტად მრავალრიცხოვან, რთულ და ესპანისტიკაში ნაკლებად შესწავლილ მყარ კონსტრუქციებს.

და ბოლოს, უნდა აღინიშნოს, რომ ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური შეთანხმებები, მიუხედავად მათი მეტაფორული წარმოშობისა და სტილისტური ელფერისა, თითქმის მთლიანად მოკლებულია გამოხატულებით მნიშვნელობას.

2. ფრაზეოლოგიური მთლიანობა, ერთიანობა (unidades fraseológicas). ანალიტიკურ-ფრაზეოლოგიური სიტყვაშეთანხმებების ფონზე სხვა დანარჩენი ფრაზეოლოგიური ერთეულები წარმოგვიდგება როგორ სემანტიკურად უფრო შერწყმული. ფრაზეოლოგიური მთლიანობა წარმოიქმნება თავისუფალი სიტყვაშეთანხმებების სრულად, ახლებურად გააზრებით. მათში შეთავსებულია ორი კომუნაციური ფუნქია: აზრობრივი ობიექტის ნომინაცია და მისი დახასიათება. ამასთან, ეს უკანასკნელი წარმოადგენს ძირითადს. ამიტომ, ფრაზეოლოგიური მთლიანობა წარმოადგენს ნეიტრალური სიტყვების სტილისტური ელფერის სინონიმებს. ფრაზეოლოგიური მთლიანობის განმასხვავებელ თავისებურებას მისი შინაგანი ფორმის შენარჩუნება და ქმედითობა წარმოადგენს. ამ ერთეულებისათვის დამახასიათებელია მათი მნიშვნელობის შეპირისპირებისას თავისუფალ შეთანხმებასთან (მის აზრთან), ადამიანთა შეგერძნებაში წარმოიქმნება გამოხატული ასოციაცია, რომელიც გარკვეულწილად განმარტავს

ფრაზეოლოგიზმის მნიშვნელობას. მაგალითად, tonel sin fondo (უამრავი, ურიცხვი, უძირო კასრი), bolsa rota (უყაირათი, მფლანგველი, ბედოვლათი), terreno abonado (ნაყოფიერი ნიადაგი, ხელსაყრელი წრე), hacer harina (ცემა, გალახვა, დაბეგვა), cerrar las filas (შემჭიდროვება, დარაზმვა), estar frito (ხათალაბაში ჩავარდნა, გაბმა), metido en harina (გატაცებული), hecho un pollo (სველი, დასველებული), duro de cabeza (ჯიუტი, შუბლმაგარი), de quita y pon (ასახსნელი, მოსახდელი, დასაშლელი, მოსადგმელი), de rompe y raja (მარჯვე, მკვირცხლი, დარდიმანდი, უდარდელი, თავზეხელაღებული), como abeja en flor (ლაღად, თავისუფლად, როგორც თევზი წყალში), a sangre caliente (ცხელ გულზე), de parlas (ჩინებულად, შესანიშნავად), donde el diablo perdió su poncho (შორს, ცხრა მთას იქით – ლათინური ამერიკა) და ა. შ.

თითოეულ ამ ფრაზეოლოგიზმს გააჩნია ტრადიციით განმტკიცებული კონსტანტო-ფრაზული მნიშვნელობა და მასთან შესაბამისი და მისი წარმომშობი თავისუფალი სიტყვაშეთანხმება, რომელიც წარმოადგენს ფრაზეოლოგიური მთლიანობის შინაგან ფორმას. მეტაფორული გამოყენების დროს მითითებული თავისუფალი შეთანხმებები ერთი მატერიალურ ფორმაში “მაღავენ” ორ შესაძლო შინაარს – პირდაპირს და გადატანითს (მეტაფორულს). დროთა განმავლობაში მოხდა ერთი ფორმისა მეორესაგან ერთგვარი გამოყოფა, მსგავსად, მარტივ სიტყვებში პოლისემიის მოშლის საფუძველზე ომონიმების წარმოქმნისა. ოკაზიონალური გადატანითი გამოყენების სფეროდან შეთანხმება თანდათან გადავიდა ენის საშუალებათა მყარი ნომინატების სფეროში და კონსტრუქციაში განმტკიცდა ენის მთლიანობაში შეცნობითი განსაზღვრული მნიშვნელობა. ფრაზეოლოგიური მთლიანობისა და მისი “ორეულის” ომონიმის სპეფიციკა იმაში მდგმარეობს, რომ თავისუფალი სიტყვაშეთანხმებები (რომელიც წარმოადგენს ფრაზეოლოგიური მთლიანობის გენეტიკურ საფუძველს) რჩება მის შინაგან ფორმად და განაპირობებს მისი გამოხატულების აღქმას.

ამგვარად, ფრაზეოლოგიურ მთლიანობა – ეს არის მყარი სიტყვაშეთანხმება, წარმოქმნილი თავისუფალი ლექსიკური სიტყვაშეთანხმების სრული, ახალი გააზრებით, რომელსაც გააჩნია კონსტანტო-ფრაზული მნიშვნელობა და შინაგანი ფორმა.

II. ფუნქციონალურ-გრამატიკული კლასიფიკაცია. ფრაზეოლოგიური ერთეულის კომპონენტების შიდასემანტიკური და სტრუქტურული კავშირები განსაზღვრავენ მის გრამატიკულ ხასიათს და ფუნქციონალურ შესაბამისობას ამ თუ იმ მეტყველების ნაწილთან. გრამატიკულ

კრიტერიუმებზე დაყრდნობით ხულიო კასარესმა ესპანურ მყარი სიტყვაშეთანხმებები სიტყვასთან მიმართებაში დაყო რამდენიმე სახეობად. პირველ რიგში ხ. კასარესმა გამოყო ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც ასრულებენ მეტყველების ნაწილის მნიშვნელოვან ფუნქციას იმ კონსტრუქციებიდან, რომელიც წარმოდგენილია თანდებულებითა და კავშირებით. ასე წარმოიქმნა ფრაზეოლოგიური ერთეულების ორი ტიპი: **მნიშვნელოვანი და მაკავშირებელი**, დამხმარე.

მნიშვნელოვან ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს შორის ის გამოყოფს შვიდ სახეობას:

1. სუბსტანტური ანუ სახელობითი, რომლებიც აღნიშნავენ პირებს, საგნებს, მოვლენებსა და ეკვივალენტურებია არსებით სახელებთან: *alma de cántaro* (სულელი, რეგენი), *fuerza pública* (პოლიცია), *gallina ciega* (დახუჭობა), *el perro del hortelano* (ძალი თივაზე), *moco de pavo* (უბრალო, უმნიშვნელო რამ), *caldo de gorra* (ფარისეველი, ქვემ-ქვემა), *calderas de Pedro Botero* (ჯოჯოხეთი, ჯოჯოხეთური ცეცხლი, ალი), *el lecho de Procrustes* (პროკრუსტოვოს სარცელი), *manzana de discordia* (განხეთქილების ვაშლი), *las once mil vírgenes* (ოსპი) და ა. შ.

სუბსტანტური ფრაზეოლოგიზმები თავისი სტრუქტურითა და ფუნქციებით არაერთგვაროვანია. მათ შორის მართებულია განვასხვავოთ: მახასიათებელი ფრაზეოლოგიური ერთეულები (*Locuciones caracterizadoras*) და ფრაზეოლოგიური ერთეულები (*locuciones nominadoras*). ეს არის შემდეგი ტიპის შეთანხმებები: *cabo de vara* (დესპოტი, თავნება), *pájaro gordo* (დიდი ვინძე), *aguas calientes* (აბდაუბდა, უბრალო რამ), *puchero de grillos* (დომხალი, არეულ-დარეულობა) და ა. შ. ეს ფრაზეოლოგიზმები არ ასახელებენ კონკრეტულ საგანს, პირს, ქცევას ან მოვლენას და გამოხატავენ ცნებას ნებისმიერ საგანზე, ცოცხალ არსებაზე ან სინამდვილის ფაქტზე, რომლებიც მოვიდნენ განსაზღვრულ მდგომარეობაში ან გააჩნიათ რაიმე სპეციფიური თვისება ე. ი. ისინი ასახელებენ მხოლოდ მდგომარეობას ან ხარისხს. ამიტომ, ასეთი ფრაზეოლოგიზმები ახასიათებენ ძალზე განსხვავებულ საგნებს, ცოცხალ არსებებს, მოვლენებს, მოქმედებებს და ა. შ. ასეთი ფრაზეოლოგიზმების ცოდნისას, ძნელი მისახვედრია, თუ რომელ აზრობრივ საგანთან არის ის თანაფარდობაში.

მახასიათებელი ფრაზეოლოგიური ერთეულები გამოხატავენ აბსტრაქტულ ცნებებს და ექსტრალინგვისტურ მატერიალურ ობიექტებთან კონკრეტულ შესაბამისობას იძენენ მხოლოდ სასაუბრო მეტყველებაში. ისინი ასახელებენ ნივთებს, არსებებს, მოქმედებებს, რომლებიც

გააჩნიათ თავისი სახელები, მათი დახასიათების მიზნით, ამასთან უფრო ხშირად ირონიულო ან უარყოფითი მხრიდან.

თუმცა თანამედროვე ენაში არსებობს მრავალი სუბსტანტური მყარი კონსტრუქცია, რომლებიც არ ახასიათებენ აზრობრივ საგნებს. მათ წმინდა ნომინატური ფუნქცია აქვთ. ისინი ასახელებენ ყოფიერ ფაქტებს. მაგალითისათვის მოვიყვანთ შემდეგი ტიპის შერქმეულ სუბსტანტურ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს: arco iris (ცისარტყელა), pájaro niño (პინგვინი), agua fuerte (ოფორტი), gallina ciega (დამალობანა, კუკუმალობანა), peje rey (სკუმბრია), lengua de gato (საკონდიტრო ნაწარმოს სახეობა), visto bueno (ვიზა დოკუმენტზე), caballo de vapor (ცხენის ძალა), manzana da Adán (ადამის ვაშლი), patrón de oro (ოქროს სტანდარტი) და ა. შ. ამ ფრაზეოლოგიზმების უმრავლესობა წარმოადგენს ნივთების, მოვლენების, მოქმედებების ერთადერთ დასახელებას. ზოგჯერ ისინი გადმოგვცემენ ტერმინოლოგიური ცნებების ყოფით სახელებს ან თვითონ წარმოადგენენ ტერმინებს. რთული ტერმინები შეიძლება აღნიშნავდნენ კონკრეტულ საგნებს და აბსტრაქტულ ცნებებს. მაგრამ ტერმინის აბსტრაქცია ძლიერ განსაზღვრულია, თავისებურად “დაკონკრეტებულია”. მაგ.: caballo de vapor - სიმძლავრის სიდიდის ერთეულია და ყოველთვის უდრის 75 კმ/წმ-ს. ასეთ ფრაზეოლოგიზმებს ზოგჯერ უწოდებენ ტერმინოლოგიურ მთლიანობას და მიაკუთვნენ ფრაზეოლოგიური ერთეულების განსაკუთრებულ კლასს.

უნდა აღინიშნოს, რომ შერქმეული ფრაზეოლოგიური ერთეულების მეტაფორულმა წარმოშობამ და ხშირად ადვილად აღსაქმელმა გამოსახულებამ, თანამედროვე ენაში არ მინიჭა მათ მახასიათებელი ფუნქცია. მათ შინაგან ფორმაში ჩადებული ექსპრესიულ-გამოსახულებითი “პოტენციები” ჩვეულებრივ სასაუბრო პირობებში არ გამოიყენება.

განხილულ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს შორის არის შეთანხმებები, რომელთა შინაგან ფორმას არ გააჩნია მეტაფორული შინაარსი. მაგალითად, buque escuela (სასწავლო გემი, გემი - სკოლა), piedra imán (ქვა - მაგნიტი, მაგნიტური ქვა), vagón restaurante (ვაგონ-რესტორანი), coche-correo (ვაგონი-ფოსტა, საფოსტო ვაგონი) და ა. შ. თავისი გრამატიკული და ფუნქციონალურ-სემანტიკური თავისებურებებით ისინი არაფრით განსხვავდებიან “გამოსახულებიანი” შერქმეული ფრაზეოლოგიზმებიდან: ისინი ენაში ასრულებენ ნომინატურ ფუნქციას.

შერქმეული ფრაზეოლოგიური ერთეულები ხშირად წარმოიქმნებიან ორი არსებითი სახელის უწინდებულოდ თანაარსებობისას. ასეთი შეთანხმების მეორე კომპონენტს ფორმალუ-

რად უჭირავს დამატების პოზიცია: arco iris, casa cuna, peje palo (შებოლილი ვირთევზა), ciudada satélite (ქალაქი-თანამგზავრი) და ა. შ. გრამატიკულად შეთანხმებულია პირველ კომპონენტთან. საერთო გამფორმებლები, არტიკლები და მრ. რიცხვის მაჩვენებლები კონსტრუქციის მხოლოდ პირველ კომპონენტს მიეკუთვნებიან.

შერქმეული სუბსტანტური ფრაზეოლოგიური ერთეულები ზოგჯერ შედიან მახასიათებელი სუბსტანტური ფრაზეოლოგიზმების ჯგუფში. მაგალითად, შეთანხმება – pájaro niño (პინგვინი) ახლად გაიაზრება “თვალთმაქცი, საეჭვო ადამიანში”, niño de pecho (ძუძუმწოვარა ბავშვი) აგრეთვე ნიშნავს “ლაწირაკს, ცინგლიანს”.

2. ზმნური ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones verbales), რომლებიც ასახელებენ მოქმედებებს და ეკვივალენტურებია ზმნებთან: guardar las vueltas (სიფრთხილე, სიფრთხილის ღონისძიების, წინასწარი ზომების მიღება), hacer las once (წახემსება), coger la vez (რიგის დაკავება), coger una mona (დათრობა), hacer burla (დაცინვა, გამასხარავება), poner en olvido (დავიწყება, მისცე დავიწყებას), irse al Pardo (გახუნება) და ა. შ. ეს ფრაზეოლოგიზმების ყველაზე მრავალრიცხოვანი ფუნქციონალურ-გრამატიკული სახეობაა. მათი პირველი კომპონენტი ყოველთვის ზმნაა, რომელიც გრამატიკურად აფორმებს სიტყვეშეთანხმებას, როგორც ენობრივ ერთეულს.

3. ადექტიური ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones adjetivales), რომლებიც ასახელებენ პირის ან საგნის დამახასიათებელ ნიშან-თვისებას და ასრულებენ ზედსართავი სახელების ფუნქციას: de pelo en pecho (მამაცი, ყოჩაღი, ძლიერი, ღონიერი), de chicha y habo (წვრილმანი, უმნიშვნელო), de tres pepinos (საშუალო, ჩვეულებრივი, უფერული), duro de cabeza (ჯიუტი), de adorno (გამოუსადეგარი, გამოუყენებელი), en agraz (ნაადრევი, მოუმწიფებელი), de padre y muy señor mío (არაჩვეულებრივი, განსაკუთრებული), sin par (შეუდარებელი, უბადლო)...

4. ნაცვალსახელიანი ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones pronominales), რომლებიც მიუთითებენ საგანზე ან საგნის ნიშან-თვისებაზე საუბრის კონკრეტულ სიტუაციაში და ნაცვალსახელების ეკვივალენტურებია: cada quisque (ყოველი, თითოეული), este cura (ეკვივალენტურია I პირის მრ. რიცხვის პირის ნაცვალსახელის), uno que otro (რამდენიმე, ზოგიერთი, ზოგ-ზოგი), el que más y el que menos (ნებისმიერი, უკლებლივ ყველა) და ა. შ. ეს მყარი კონსტრუქციები მეტად მცირე, შეზღუდული ჯგუფია და როგორ წესი გამოსახულების გარეშე.

5. ზმნიზედიანი ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones adverbiales), რომლებიც ასახელებენ მოქმედებისა და მდგომარეობის ხარისხობრივ და რაოდენობრივ ხასიათს და ეკვივალენტურებია ზმნიზედების: a pan y cebolla (ნახევრად მშვიერი), a la birla birlona (დაუდევრად, უცერემონიოდ), a ojos cerrados (ბრმად, დაუფიქრებლად, თვალდახუჭულად, ალალ ბედზე), no decir tuz ni muz (სიტყვაშეუბრუნებლად, შეუსიტყვებლად), por fas o por nefas (ასე თუ ისე, რაც არ უნდა მოხდეს) და სხვ. ეს მყარი სიტყვაშეთანხმებების მეტად მრავალრიცხოვანი და განსხვავებულ სტრუქტურიანი სახეობაა.

6. შორისდებულებიანი ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones interjectivas), რომლებიც შედგებიან ბგერების ან სიტყვებისაგან და გამოხატავენ ადამიანის გრძნობებსა (ემოციებსა) და ნება-სურვილს. ეს ფრაზეოლოგიზმების მეტად თავისებური სახეობაა. ზოგიერთი მათგანი სინტაქსურად წარმოადგენს პრედიკატულ ერთეულებს. თუმცა, სემანტიკური თვალსაზრისით მათი პრედიკატულობა ნეიტრალიზებულია. ასეთი კონსტრუქციები ფაქტიურად არ აღნიშნავენ მსჯელობას. ისინი არ წარმოადგენენ რაიმე კონკრეტული ცნებების ნომინატებს და გამოიყენებიან მხოლოდ გარკვეულ სიტუაციებში სხვადასხვა ემოციების გამოსახატავად. მათ მიეკუთვნება შემდეგი კონსტრუქციები: ¡más vale (აი, ასე! ასე უკეთესია!), ¡Dios mío! (ღმერთო ჩემო! ოჰ! აჰ! ვაი! უი!), ancha es castilla (რაც არის არის), al banco, tío roque (მიდი, მიაწევი! მიდი! მიდი!) და ა. შ.

7. მიმღობიანი ფრაზეოლოგიური ერთეულები (locuciones participales), რომლებიც აღნიშნავენ ვინმესთან რაიმე მდგომარეობის ნიშან-თვისებას. მათი პირველი კომპონენტი ყოველთვის არის hecho. ეს მყარი კონსტრუქციების მცირერიცხოვანი ჯგუფია: hecho una sopa (გალუმპული, თავიდან ფეხებამდე სველი), hecho un brazo de mar (მორთულ-მოკაზმული, გამოპრანჭული) და ა. შ.

მაკავშირებელ (დამხმარე) ფრაზეოლოგიზმებში კასარესი გამოყოფს ორ სახეობას:

1. კავშირებიანი (locuciones conjuntivas): para que (რათა, რომ), a fin de que (რომ), a pesar de que (მიუხედავად იმისა, თუმცა), bien que (თუმცა), puesto que (იმიტომ რომ), después que (მას შემდეგ, რაც), sin embargo (მაგრამ), como quiera que (რადგან) და ა. შ.

2. თანდებულიანი (locuciones prepositivas): cerca de (ახლოს), delante de (წინ), en medio de (შუა), después de (შემდეგ), a consecuencia (შედეგად), en vez de (მაგივრად), por medio de (საშუალებით) და სხვ.